

Rokkantak Lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Pozsony
Ferdinánd bolgár király-utca 5.

Megjelenik havonta kétszer.
Egyes szám ára 20 fillér.
Előfizetési ár: évenként 5 korona.
Rokkantak ingyen kapják.

II. évfolyam

POZSONY, 1917. SZEPTEMBER 1.

18. szám.

Amit még tenni kell.

Irta Dr. K. J.

Hazánk rokkantjai érdekében egy nagyon jól szervezett — és bátran mondhatjuk — kitűnően működő intézmény munkálkodik: a Hadigondozó Hivatal. De mint minden kérdésnél, úgy itt is munka közben merülnek fel új gondolatok, a működés közben válik szükségessé új, eddig nem észlelt feladatok megoldása. Azonkívül sok olyan dolog van, amit bármely kitűnő szervezettű legyen az intézmény, hivatalosan, hogy úgy mondjuk: aktszerűen megoldani nem lehet.

A Hadigondozó Hivatal, mint tudvalevő, a hadi rokkantok és árvák gondozását is magáévá tette. De nem erről akarunk beszélni. Maguknak a rokkantoknak a gondozása és jövője körül is vannak még kérdések, amelyek megoldásra várnak. Az utókezelő intézetek meggyógyítják a rokkantot, a művégtagnműhelyek ellátják őket művégtagokkal, a rokkantiskolákban kitanulják mesterségüket, a munkaközvetítő iroda pedig a rokkantot elhelyezi. És épen itt, abban az időben, amikor a rokkantot visszahelyezzük a polgári életbe, merülnek fel olyan kérdések, amelyek elintézésre várnak, — még inkább pedig akkor, — amikor a rokkant már eltávozott, amikor már nem tartozik a Hivatal kötelekébe. És itt kell megint a közönséghez fordulnunk, ahhoz a pártfogó, nemesszívú közönséghez, amelynek nagyrésze most már a hadi árvák és özvegyek gondozóiként is szerepel, ahhoz a közönséghez, amely a hadigondozókiállítás alkalmával a rokkantok ügyébe mélyebb bepillantást nyert és amelyet ezúttal figyelemztetni szeretnénk arra, hogy maguknál a rokkantoknál, különösen a hivatal kötelekéből végleg elbocsátottnál, mely ügyekben volna kívánatos és szükséges a társadalom további közreműködése. Lássuk, hogy melyek az idevágó kérdések.

Mindjárt a elhelyezés körüli egyik legfontosabb kérdés az, hogy mi a tennivalónk, ha a rokkant magát önállósítani akarja, de ha ahhoz, hogy műhelyét magának berendezze, pénze nincs. A Hivatal nagyon természetesen ezt az ügyet hivatalból nem vállalhatja, — hiszen a polgári életben is a kitanult, egészséges iparosnak magának kell gondoskodnia műhelye berendezéséről.

Igen, csak hogy a rokkant hazája védelmében lett olyan, hogy új hivatást kellett keresnie. Itt tehát a hálának és elismerésnek megnyilvánulásáról van szó. Az állam azonban erre nem vállalkozhatik. Az állam jog és törvény szerint intézi el alattvalói sorsát, ott ahol a humanitásról van szó, ott egyesek végezhetnek legtöbbit, és az egyesek összessége: a társadalom. Privát adakozásból kell ennek a kérdésnek megoldódnia. A megoldás pedig a legjobb úton indult el; tudvalevő, hogy a Pozsonyi Intézet Bakay-alapja (rokkant-alapja), amely csakis a közönség nemess adakozásából áll fenn, ezt a célt szolgálja. Kívánatos és várható, hogy ezt a példát más intézetek is kövessék, valamint az is remélhető, — és sok esetben meg is történt már, — hogy egyes tehetősebb tagjai a társadalomnak külön gondoskodnak ilyen értelemben azon rokkantokról, kiknek jövője iránt személyes érdeklődéssel viseltetnek.

Több a tennivaló akkor, amikor a rokkant már eltávozott a Hivatal kötelekéből, elbocsátott a katonaság kötelekéből és új vagy régi hivatásában visszatért a polgári életbe. — Az egyik legfontosabb kérdés itt az ellenőrzés kérdése, a rokkant megfigyelése, hogy állását képes-e betölteni, hogy állása rokkantságának teljesen megfelelő-e, hogy állását változtatni kellene-e stb. És itt megint nagy tere nyílik a társadalom gondos működésének. Ezt a feladatot kellene olyan módon, pártfogók és gondozók révén megoldani, mint ahogy a hadiözvegyek és árvák ügyét most rendezik. A legtöbb elbocsátott rokkantnak magának is pártfogóra van szüksége. Az elbocsátott rokkantok hivatalos ellenőrzése nem lehet tökéletes. Mert ha el is küldik, különösen kétséges esetekben, az érdeklődő kérdőíveket, ezek kitöltése körül sok mindenféle eltérés merülhet fel. Ezt is a pártfogónak kellene ellenőrizni.

Az elbocsátott rokkantok művégtagnjavítása vagy az elromlott helyett új művégtagnal való ellátása hivatalból rendezve van. Erre vonatkozólag utalunk lapunk 16. számára.

Még fontosabb azoknak a rokkantoknak az ellenőrzése, akik felülbíráti bizottság határozatával bocsátottak el. Ezeknél

már a kibocsátáskor léptek fel nehézségek, különben nem is kerültek volna a felülbíráti bizottság elé. Vagy nem akartak semmit tanulni és nincs megélhetésük, vagy nem akarják magukat a kezelésnek alávetni. A bizottság előtt a kérdés megoldódik, de nagyon könnyen mégis megélhetési nehézségek merülhetnek fel később. Itt is a rokkant pártfogójának jut nagy szerepe!

Hogy mi minden baja lehet egy már elbocsátott rokkantnak, arra szolgáljon például egy rokkantnak a pozsonyi intézet-hez címzett levele, amelyben következőkről panaszkodik:

1. Mesterségéből (szabó) nem tud megélni, mert nem tudja jól. (Állítólag nem tanították ki reá, mert nem volt megfelelő anyaga a rokkantiskolának.)
2. Hozzá tartozóinak — dacára annak, hogy ezek vállalták szükség esetén a tartását — nem akar terhére lenni. Hozzá tartozói nem is jó szívvvel nézik munkátlán életét.
3. Nincs ruhája, se katonai, se civil és ezt is az intézettől kér.
4. Harctéri kitüntetését is kérelmezi. (Ezt már régen meg kellett volna tennie, ameddig még a hivatal kötelekébe tartozott.)

Ilyen és hasonló dolgokban kellene a közönségnek örködni, kutatni, érdeklődni, símtani, elintézni, mert a Hivatal és azok intézetei nem végezhetnek mindent.

Fel tehát nemesszívú pártfogók, vegyék kezükbe hazánk rokkantjainak későbbi sorsát, ügyeljének és örködjének felettük. Mert a Hivatal intézetei csak a társadalom ilyenfajta közreműködésével fogják azokat a célokat teljesen elérhetni, amelyeket maguk elé tűztek. Minden egyes pártfogó pedig gondolja meg azt a régi mondást, hogy csak az van jól elvégezve, amit az ember maga intéz el.

A pozsonyi rokkantok oktatásáról.

Irta: Suján Pál tanár, főhadnagy.

(Folytatás.)

6. Cukrásztanműhely. Elhelyezése: Szilágyi Dezső-utca 3. szám földszint Stárzer Ágoston oktató, cukrászmester, szakaszvezető cukrászműhelyében van. A tanításnál segédkezik Stürzer oktatónak cukrászsegédje, Kahn Hermann. A tanítási idő: délelőtt: 6-tól 12-ig és délután 2-től 6-ig. Az oktató magyar, német, tót nyelvi ismeretével fogva mind a háromnyelvű rokkantok tanulhatnak.

A mesterség elsajátítására 11 hónap van megállapítva. A tanulás a rokkant beutalása idején azonnal kezdetét veszi. A tanítás anyaga 11 hónapra felosztva a következő: Első hónapban torták, átvért sütemények sütése, töltése és bevonása. Második hónap: vajjas tészta, linzerfélék és kétszersültök. Harmadik hónapban: csokoládé, szalon- és karamelleucorkák. Negyedikben: marcipánfélék. Ötödikben: teadütemények. Hatodikban: babsütemény, habfütemény és karácsonyfasütemény. Hetedikben: gyümölcsök befőzése és marmeládé. Nyolcadikban: pozsonyi diós- és mákospatkó. Kilencedikben: makarónsütemények. Tizedikben: fagyaltok készítése. (Természetesen mindig csak nyáron tanítva, tehát hol a tanítás elején, hol a közepén, esetleg a tanítás befejezésekor oktatva.)

A tanítást állandóan kíséri: az anyagok származása, feldolgozása, értékük, beszerzési módjuk ismertetése, továbbá a cukrászkészítmények elárúrási árának kiszámítása, a kiszolgálás módja, a nyers anyagok helyes raktározása.

A műhelynek berendezése jelenleg: egy nagy sütökemence, 16 nagy sütőpléh számára, egy főzőkemence két tűzhellyel, egy géphajtásos habverő és keverő, egy villanymotoros fagyaltgép, egy motoros hengerdaráló, egy motoros mandulahéjlehúzó, egy motoros mákőrő, egy kézi daráló, négy (márvány) asztal, körülbelül 200 darab edény és pedig rézüstök, rézlábasok, kő- és pléhedények, körülbelül 70 darab sodrófa, kanál, habverő, szűrő; 100 darab különféle sütő- és fagyaltforma, 3 darab mózsár, egy lisztesláda — Nyersanyagok részére (marmeládé, mandula, mogyoró, dió, morzsa, cukor, tojás, cukrozott gyümölcsök, különféle gyümölcszék, likőrök, vanília), 10 állvány körülbelül 50 rekesszel. Ezen egész műhely-felszerelés Stürzer Ágost oktató tulajdona.

Műhelyünk teljesen a Stürzer-féle cukrászda (Deák utca) fogyasztóközönsége részére termel. Az 1916. augusztus 1-én megnyitott cukrász-tanműhely 1917. augusztus hó közepéig a következő mennyiségű cukrászolgákat készített: 58 500 diós- és mákoskifli, 156 000 darab cukor-sütemény, 91 500 darab torta, 250 darab dísz-torta, 1080 üveg befőt, 6 mm. marmelad, 260

kilogram csokoládécukor, 250 kilogram szalon-cukor és 250 kilogram karamelleucorka, 500 liter (azaz 7500 porció) fagyalt és jegeskávé, 22 000 darab karácsonyfadisz és ezen nagy számokhoz képest aránylag lényegtelen mennyiségű egyéb külön rendelési cikk.

A jelenlegi pozsonyi Hadigondozó Kiállításán műhelyünk a kiállítási bazar cukrász-buffet-jét látta el mindennap friss süteményekkel, fagyaltfélékkel és hűtő italokkal. Itt elkel: 3600 darab sütemény, 1500 porció fagyalt, 600 pohár frissítő, 3580 korona értékben, amely termelés a fentebb említett összegekben már bentfoglaltatik.

A műhelynek fenállása óta kilenc rokkant tanulója volt, akik közül jelen ideig eltávozott már: 4 rokkant. A jelenlegi 5 beutalt rokkant közül polgári életben üzött mesterségére nézve egy volt állványozó, három pék és egy mézes-katácsos. A már elment négy cukrászrokkant körül kettő pék, egy fődmives és egy pincér volt a polgári életben. Tanulás közben a tanulást megtagadta egy, felgyógyulás folytán elbocsátott egy és bizonyítvány nyertek: Pirsticz István 136. sz., Zilahy István 2095, Wertheim Mór 1417., Kolier Károly 782. számú rokkantak, akik közül az utóbbi még jelenleg is jár és Krizsmann Pál 2706. sz és Banyár Sándor 3495. számú rokkantakkal együtt mind legszorgalmasabbak említenők meg.

A kibocsátottak közül említésre méltó Zilahy István, aki jelenleg Budapesten anyjának kávémérését tette virágzó üzleté cukrászsüteményeket is készítené a kis üzlet részére.

Lehetetlen elhallgatnunk Stürzer oktatónak rokkant tanítványai iránti végtelen szeretetét, a tanítás intenzív jellegét és tanításának érdekes módját. Cukrászati eljárásainak egyik érdekessége abban leli magyarázatát, hogy Stürzer fiatalkorában 5¹/₂ évig volt külföldön még pedig Olaszországban és Francia gyarmatokban, helyszerint: Róma, Nápoly, Palermo, Messina, Malta, Tunis, Kartagó, legelső cukrászdában tanult és működött. — Jelenlegi üzletében rokkantjainkat a legmesszebbmenő önzetlenséggel támogatva a város ezen legnépszerűbb cukrászdája egyszersmind a rokkantak egyik legmelegebb tanítási otthonának is mondható (Folytatjuk.)

Hadirokkant munkások alkalmazása a vegyiparban.

Irta: Wolff Th., Friedonau.
(Folytatás.)

Más rendszerű az u. n. Keller-féle kéz vagy kar, egy dingslebeni Keller nevű gazdasz találmánya, ki kb. 25 évvel ezelőtt vesztette el jobb alkarpját és sok kísérletezés után ezt a róla elnevezett műkarral találta fel. Ez a műkar a követelményeknek teljesen megfelel. A Keller-karnak számos értékes előnye van a többi szerkezetekkel szemben és különösen a vegyipar munkásainak alkalmas, kiknek munkája nem annyira szakszerű, hanem inkább általános és sokoldalú és ez irányban a gazdasági munkához hasonlít.

A Keller-karnak előnye általános hasznavehetőségében áll, amely ugyanaz és állandó a legkülönbözőbb szerszámok és munkatárgyak használatánál, még pedig anélkül, hogy mindenkor, ha más szerszámmra van szükség, más toldalékot kellene alkalmazni. A különböző toldalékok kicserélése és megcsiszolása, amint ez pl. a Hoefmann-féle rendszernél szükséges, mindig nagyobb munkaszünetet okoz. Ahol pedig a munkásnak gyorsan és többféle szerszámmal kell dolgoznia, mint pl. a vegyiparban is, ott a minden egyes szerszámból szükséges új toldalék becsatolása a munkát nagyon feltartja és a munkaképességet lényegesen csökkenti. Ennek ellenében a Keller-kar lehetővé teszi azt, hogy a különféle szerszámok változtatása mellett is a munka fennakadás nélkül folyjon, mint a természetes karnál. Ebben az általános használhatóságában rejlik a Keller-kar nagy előnye a vegyipar részére.

A Keller-kar, melynek szerkezete a 4. alatti ábrán látható, a következő alkatrészekből áll: a) egy vasvázból 3 kampóval, melyek az ujjakat alkotják és egy vaskapocsosul a kézcsukló helyén, továbbá b) egy vastartályból, c) egy dupla bőrhurokból, d) egy erősítő szíjből, e) egy bőrtokból, f) vasösszekapcsolósinékből és végül g) kötőszíjakból. Ezen műkarral a következő módon alkalmazzuk: a mezitelen karra egy pólyát csavarunk, erre rádugjuk a bőrtokot, amelyre a vassin van ráerősítve és pedig a karnak megfelelő hajlításban. Ez a sin a könyök magasságában csuklóval van ellátva

A világháború érdekes megjövendölése.

A „Neues Wiener Journal“ augusztus 29-iki száma a következő érdekes hírt közli:

A „Szentlélek“-hez címzett wismari, Mecklenburgban lévő kolostor egyik falának lebontása közben egy bibliában egy próféta jövendölést tartalmazó pergamentre bukkantak. Az érdekes kutyabőr most a wismari városháza tulajdonát képezi. Az 1701-ik esztendőben egy menekülő barát a következőket írta a pergamentre:

„Uram, könyörülj meg népeden, amely mindinkább elfordul Tőled! Lerombolja kolostoraidat, megsemmisíti a szent rendeket. A Te hatalmad után törekszik és ha ezt megszerezte, pusztító célokra használja fel. Amikor a pápai trón megint egyszer megürül, egész Európa borzasztó csapásokban fog sanyalódni. Gonoszság, rágalom és gyűlölködés lesz urrá az emberek egy csoportjánál. Egy fejedelem meggyilkolása fogja a világot lángba borítani. Hét biradalom fog harcra kelné egy kétfejű és egy egyfejű madár ellen. A madarak szárnyaikkal oltalmazni fogják jogukat és karmaikkal meg fogják őket védeni. — Egy fejedelem, aki a fordított oldalról szokott lóra szállni, áll a harc közepén, ellenségek tömegétől körülveve. A fejedelem vezérszava ez: „Istennel előre!“ Isten Mindenhatósága segíteni fogja őt és győzelemről győzelemre vezeti. Óriási harc keletkezik nyugatról—keletig és emberek tömegei fognak megsemmisülni. A kocsiklovak nélkül fognak tovább robbogni, tüzes sárkányok fognak a levegőben száguldani, tüzet és kőesőt okádva, városokat és falvakat megsemmisítve. Tehetetlenül fogják az emberek a borzalmakat nézni. A nép hallani fogja Isten intő szótát, de az Úr el fogja arcát fordítani. Három évig és öt hónapig fog a borzasztó felfordulás tartani. Éhínség, ragály és nyavalyák fogják az emberi

séget megtizedelni. Eljön az idő, amikor semmit se lehet se eladni, se venni. A kenyereket megfogják jelölni és osztogatni fogják. A tengerek pirosra festődnek a vértől. Az emberek a tengerek fenekén fognak lakozni és ott várnak prédájukra. A hetes csillag népe be fog avatkozni a harcba, hátba támadja a szakállas népet és így elfordul a középtől. Az egész alsó Rajna vidéke reszketni és remegni fog, de nem vész el, hanem megmarad az idők végéig. A szigetország, királyával együtt vereséget szenved és nagy nyomorba süllyed, a szakállas nép még soká fog élni. Az összes népek részt vesznek a küzdelemben és mindenfelé hullámanak.

A győztes keresztet hord. Négy tornyos város között fog a végső küzdelem eldőlni. Egy kereszt áll ott két hársfa között. Ott fog a győztes letérdelni, karját ott fogja kiterjeszteni és kezeit hálaadó imára kulcsolni. Az istentelen táncok mind eltűnnek a világ színéről, rend lesz az egyházban, az államokban és családokban. A háború meg fog kezdődni, amikor a kalászkok érnek és tetőpontját fogja elérni, amikor harmadszor virágozik a cseresznye. A békét a fejedelem a karácsonyi mise idején köti meg.

Egy nagy része a jóslatnak már bekövetkezett. Bárcsak a másik része is valóra válna!

Hogyan lett Sniatynból „Hinterland“.

Irta: A. Höllriegel.

Mikor mi Sniatynba jöttünk, akkor a helység keleti végén még harcoltak. A város szabad terein ütegeink állottak és lőttek. A lakosok remegve álltak azon házak előtt, amelyeket a kozákok nem gyújtottak fel.

Egy szakasz a főúton menetelt, egyenesen a tűzvonal felé. Egy öreg asszony, akinek az üzletét a kozákok kirabolták, elhúzott egy el-

dugott pakli orosz cigarettát, amiknek a papirosból való szájrége nevetésesen hosszabb, mint a dohányból töltött fele. A katonák mindjárt szétszedték; egy csomag negyven kopekba, vagy nyolcvan fillérbe került.

Most a faluval szomszédos magaslaton egy major kezdett égni. Az oroszok tehát már ott voltak. Egy skatulya cigaretta egy koronába került.

Egy asszony kezdte felhúzni az üzletének felrobbantott és össze-vissza hajlott vasredőjét; az üzlet nem is volt olyan nagyon kirabolva, még volt benne szappan. Közönséges mosószappan, darabja egy rubel, két korona.

Egy német rohamcsapat, fúrge, fiatal fiúk vassisakban meneteltek a városon át. Megálltak az üzlet előtt. „Szappant, szappant!“ „Két márka darabja“, mondta az asszony. Egy skatulya cigaretta akkor már két korona 60 fillérbe került. Nemsokára az ütegek is tovább mentek, a menekülő ellenség után. A tüzekek még gyorsan szappant vásároltak. Egy fél darabot 4 koronáért. Egy skatulya cigarettát 3 koronáért.

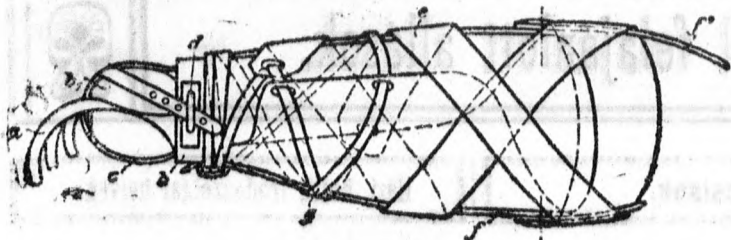
Amikor a hadosztály trainje megérkezett, a cigaretták 4 koronába kerültek, egy egész darab szappan ára 10 korona volt. Egy tiszt nagyon feldühödött és kérdőre vont egy öreg galiciai zsidót. Ez egészen meglepetve mondta: „Hát kérem, az oroszok minket kiraboltak, most utána kell nézni, hogy megint összeszedjük magunkat.“

Amikor sebesültjeink kezdtek a harcból visszafelé jönni, azok, akik Sniatyn felszabadították, már egész cigarettahegyek voltak a kirabolt boltokban. Szomorúan nézték őket a szegény fiúk, közkatonák részére ezek a cigaretták már régen megfizethetetlenek voltak.

Az ellenség már messze volt. Sniatynból, hála Istennek „mögöttes országrész“ lett; „áldott Hinterland.“

Német eredetiből fordította Dr. K. J.

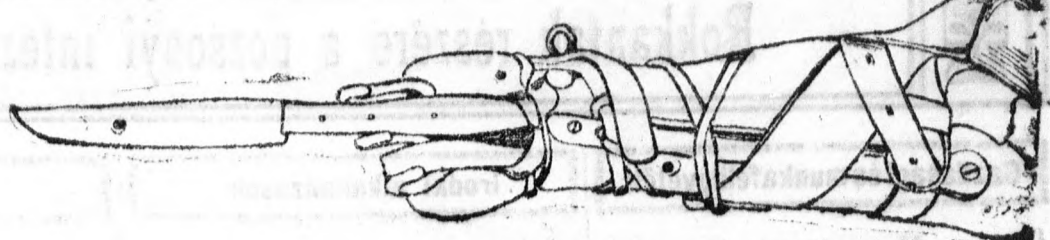

4. ábra.

és a felső vége posztóval van körülcsavarva. A karcsokon a bőrtöket egy kötőszíjjal erősítjük meg. A sínek alsó végére van a tartóhüvely ráerősítve a vasváz részére.

Ezen műkar használatánál első sorban a három kampószerű vasujjnak van szerepe. Ezen vasujjak a bőrszík segítségével nélkül, mely a kéz belső felén fekszik, nehéz terhek hordására alkalmasak, amennyiben a munkás a terhet ezen vasujjakkal mint egy kampóval emeli és viszi, alkalmasak továbbá finomabb és könnyebb munkák elvégzésére, mint például csomózáshoz, hurkoláshoz és mint íráshoz is. Az utóbbi célból egy fából vagy parafából készült tartályra erősítjük rá az írószerszámot és előbbit szorítjuk két vasujj közé. Az 5. ábra mutatja, hogyan tartunk egy ilyen műkarral a vasujjak közé beszorított kést. A kés ily módon erősen van rögzítve és jól használható, úgy, hogy könnyű vágó munkákat, mint kenyérvágást, burgonyatisztítást, cseruzahegyezést stb., továbbá nehezebb faragási munkákat is végezhetünk vele. Magától értetődik, hogy ily módon minden más szerszám, amely nyéllel van ellátva, úgy mint ráspoly, kalapács stb. is tartható és használható. A 6. ábra mutatja, hogy ugyanily módon, vagyis csupán a vasujjakra és a kézesüklőn levő vas-

5. ábra.

A szíjban levő lyukakkal és egy keresztsszeggel, amely a kéz csuklójára van erősítve, a hurok bőségét szabályozni lehet. Ezen egyszerű és nagyon tartós berendezés lehetővé teszi ezen pótkar általános használhatóságát a legkülönbözőbb munkák végzése körül. A következő ábrák a Keller-féle kar használatát mutatják, a vegyiparban végzendő munkáknál. A 7. ábra egy férfit ábrázol a Keller-féle karral a keverőkádánál. A keverőt a pótkar úgy tartja a szerszám nyelét a körülírt módon a bőrhurokkal átfogva, mint az egészséges kéz. Munka közben alig észlelhető a különbség közte és az egészséges munkás között.

AKI pozsonyi rokkantjaink közül olvasni akar, annak rendelkezésére áll az intézet kölcsönkönyvtára. Az igazoló jegyek alapján mindenki kikölcsönözhet magának egy könyvet a pozsonyi intézet nyilvántartó irodájában.

AKI rokkantjaink és pedig különösen amputáltjaink közül harctéri tettei, sebesülése története alapján magát kitüntetésre érdemesnek tartja, jelentkezék intézete katonai parancsnokságánál, hogy ott a szükséges jegyzőkönyvi adatokat felvegyék.

Hirek.

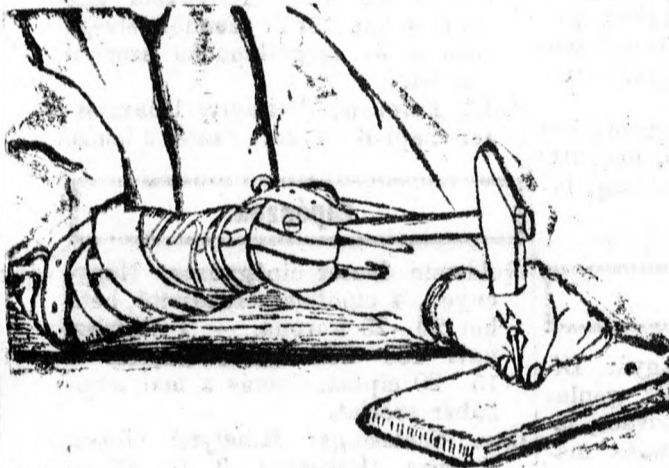
A pozsonyi Hadigondozó kiállítás augusztus 26-án bezárult. A nagy sikerű kiállításnak körülbelül 5000 látogatója volt, azokon kívül, akik maguknak állandó belépti jegyet váltottak. A záróünnepély iránt, amelyen kiállítási sorsjátékot is rendeztek, különösen nagy volt az érdeklődés. A három legnagyobb fonyeremény három értékes női prégarnitúra volt, amelyek a Hadigondozó Hivatal Budapest dunabalti rokkantiskolájának műhelyéből kerültek ki. Az első fonyereményt Meixner Erzsébet, pozsonyi szobaleány, a másodikat Amner Rezsóné, pozsonyi fogtechnikus neje nyerte meg. A harmadik fonyeremény nyertese még nem jelentkezett. Reméljük, hogy a kiállítás révén, amelyet a pozsonyi Intézetnek majdnem minden rokkantja is meglátogatott, nemcsak a közönség, hanem a rokkantak legnagyobb része is hasznos tanulságokkal és tapasztalatokkal gazdagodott.

Fényesen sikerült hangverseny volt augusztus 30-án a városi színházban a pozsonyi hadigondozó-Intézet Bakay-alapja javára. A hangverseny ügyszólván művészi záróünnepélye volt a szintén bezáruló Hadigondozó-kiállításnak. A színházat teljesen megtöltötte ugyanaz a díszs közönség, amely az igazi színházi és hangversenyévad előkelő közönségét képezi. Ott láttuk a közös és honvéd katonai parancsnokságokat is. Nagy sikert arattak az egyházi zenegyesületek Dr. Kossow Jenő által betanított és vezényelt, finoman árnyalt és művésziesen előadott karénekei, a pozsonyi cs. és kir. katonai zenekarnak Römeth Károly vezénylete alatt kiváló szabatosan és sok lendülettel előadott zenekari számai és egy fiatal pozsonyi művésznak, Grünfeld Zsigmondnak izlésről és intelligenciáról tanuskodó, kellemeshangú énekszámai. A fáradhatatlan katonai zenekar a színházi hangverseny után még tovább hangversenyzett a Carlton kávéházban. Az előadásból, amelyet számos rokkant is végighallgatott, megint jelentékeny összeg fog a Bakay-alapnak jutni. Az elszámolás eredményét lapunk legközelebbi számában fogjuk hozni. Az összes közreműködőknek és mindazoknak, akik a fényesen sikerült estély rendezése körül fáradoztak, hálás köszönetét fejezi ki a pozsonyi Hadigondozó Intézet vezetősége.

A pozsonyi Intézet Bakay-alapja. A kiállítás tartama alatt a pozsonyi Hadigondozó Intézet rokkantalapja — amely kitanult rokkant mesteremberek műhely- és szerszámberendezésére, valamint szorgalmas rokkant iparostanulók jutalmazására szolgál — hatalmasan megnövekedett, úgy hogy most már majdnem 50 000 koronán áll. Kiváló módon segítette elő az alap gyarapodását Trebitsch Ollly úrnő, Trebitsch Dénes hitelbankigazgató neje, nagy kiterjedésű gyűjtésével. Az ő, valamint a kiállítási rendezőbizottság különös óhaja az, hogy ez az alap Bakay-alapnak neveztesse el, hogy már a név is emlékeztessen arra a férfúra, aki a Pozsonyi rokkantügy vezető férfja és mint ilyen minden rokkantnak testi és lelki boldogulását szívében viseli. Azt hiszem, mindenki örömmel fogja üdvözölni az alap új elnevezését. Akik pedig a fenti gyűjtés keretében, vagy az utóbbi időben a kiállítás kapcsán vagy azonkívül növelték az alapot nemesszívű adományaikkal, fogadják a buzgó gyűjtővel, Trebitschné úrnővel együtt egyelőre általánosságban a Hadigondozó Hivatal pozsonyi Intézete vezetőségének hálás köszönetét. A kiállítási számadások lezárásával a nemesszívű adakozók neveit a napilapokban közzé fogjuk tenni.

Az amerikai „Carnes“-karral kapcsolatban érdekesen nyilatkozik egy amerikai újságíró. A „Carnes“-kar szabadalmát, amelyről Bakay tanár már írt lapunkban és amely a világ legtekélyesebb, de egyszerűsége legkomplikáltabb műkarja — Németország egy ipari társasága tudvalevőleg megvette 800.000 Márkaért. Azt mondja erre vonatkozólag a fenti amerikai újságíró, Hansen Nándor: Amikor erről értesültem, mély szégyenérzet fogott el, hogy honfitársaim nemcsak munitiószállítások által szereznek örült pénzüsségeket Európából, hanem azoknak a bajoknak a gyógyításából is — amelyek az ő feyvereik okoznak — szintén tizletet csinálnak. Amerikai golyók teszik tönkre a németek és szövetségeseik karjait és lábait és azután egy hihetetlenül drága amerikai műkarral adnak nekik pótlásul. A „Carnes“-kar szabadalmi tulajdonosának nem lehet rossz néven venni, hogy ő és társai háborús szállításokkal jó üzleteket kötnek, de vajjon nem-e lett volna az amerikai vörös kereszt-egyesületnek, vagy más hadijótékonysági egyesületnek az a kötelessége, hogy ezt a balzsamot ingyen tegyék az amerikai lövegek által okozott sebekre? A német társaság aztán a Carnes-műkar modelljét tanulmányozás és gyártás céljából ingyen adja tovább. Úgy látszik, hogy amerikai honfitársaim erkölcsi érzéke mélyen sülyedt. Szinte emlékeztet engem arra az üvegesmesterre, akiről anyám mesélt még gyermekkoromban. Ha ennek a mesternek pénzre volt szüksége, akkor estefelé szétküldte gyermekeit a szomszédokhoz, hogy törjék be azoknak az ablakait, akik az ő vevői közé tartoznak. Ha az üvegesmester cselekedetét erkölcsileg nem lehetne kifogásolni, akkor amerikai honfitársainak háború alatti viselkedését is helyesnek lehetne tartani. De csak akkor!

A pozsonyi Intézet Gyermekjátékműhelye az első játékokat (összerakó játékok) már elkészítette saját üzemében. A műhely igazgatását Trebitsch bécsi gyáros vette át, művészi vezetését pedig Báhó szobrász látja el. Reméljük, hogy a műhely készítményeinek a pozsonyi közönség körében nagy keletje lesz.

6. ábra.

kapocsba való beszorítás által a könnyű kalapácsot hogyan tartjuk és használjuk. Az eddig vázolt munkákban már befoglaltatik mindazon munkanemek legnagyobb része, amelyekre a munkásnak a vegyiparban szüksége van. Ha pedig olyan szerszámokat kell megragadni és a munkához alkalmasan rögzíteni, amelyek nagyságuk és alakjuk folytán egyedül a vasujjakkal nem tarthatók, akkor a tenyéri felszínen levő bőrhurok is működésbe jön és ezáltal a műkar használhatósága lényegesen növekszik. Ez a hurok a 3 vasujjjal együtt lehetővé teszi azt, hogy bármely szerszámot megragadjunk, megfogjunk és rögzítsünk. A

7. ábra.

bőrszík három vasujjon és a vaskapocson keresztül van húzva, így képződik a bőrhurok. Ezzel a hurokkal az egészséges kéz igénybevétele nélkül emelheti fel a rokkant a szerszámokat és tárgyakat, amennyiben a vasujjakat és a bőrhurokot a tárgy nyele vagy fogantyúja köré tolja. Ez a hurok a megfogott tárgyhöz alkalmazkodik, azt súrlódás és szorítás által erősen tartja, hogy a tárgyak a hurokból a legnagyobb erőfeszítés dacára sem csuszhatnak ki.

Grünberg József
a m. kir. osztálysorsjáték
főelárúsítója
Pozsony, Nagy Lajos-tér 8. Telefon 598.

Rokkantak részére a pozsonyi intézetnél felajánlott állások.

Gazdasági és munkafelügyelők.

Altalános Magvezit r. t., Híznyóvíz (Gömörmegye). Egy generátorfelügyelő, ha képzett nincs, akkor olyan egyént, akit be lehet tanítani, fizetés napi 7 korona lakás, földhasználat és fűtőanyag.

Gróf Mikes Armin nagybirtokos, Zabela (Háromszék), 1 gazdasági felügyelő, ki gazdasági iskolát végzett, fizetése megállapodás szerint.

Ujvári László földbirtokos, Beldog (Pestm.), 1 gazdasági felügyelő, fizetés megegyezés szerint, konvenció, föld, lakás.

Mezőgazdasági bérletek r. t., Zombor (Bácsm.), 3 erélyes felügyelő, ki cukorrépa-érettetésben járta, havi 150 korona fizetés.

Fekstein János és fia, földbirtokos, Nagybecskerek (Torontalm.), 1 felügyelő, ki a bolgár kereskedelmi kertészethez ért, havi fix fizetés és részesedés a jövedelemből és lakás.

Mezőgazdasági bérlet r. t., Zombor (Bácsm.), 3 cukorrépa és zöldségfélék termesztéséhez értő kertész vagy botanikus, gazdasági tanfolyamot végzett, kezdőfizetés 200 korona havonként.

Raktárnok.

Sanitor-vállalat, Gróf Sándor, Budapest. Egy raktárnoki állás 3 hó próbaidőre 200 korona, ezután 250 korona havi és utána 3600 korona évi fizetés.

Nagyláposi bérgazdaság, Nagylápos (Békésmegye). Egy magtáros, havi 70 korona és ellátás. Próbaidő után véglegesen alkalmaztatik.

Krayer E. és Társa, festék, vegytermékgyár, Budapest, raktárnok, irás, számolás szükséges. — Fizetés megegyezés szerint.

Gazdasági cseléd.

Raitter Ferencné főtanácsos, Balatonlelle (Somogy). Földmives, aki ért a veteményekhez és gyümölcsfákhoz, felesége pedig a baromfi-érettetéshez és disznótartáshoz. Szorgalmához képest lakás, terményekből mindentől kimérve. Az asszony fizetése 30 korona és némi mellékjövedelem.

Özv. Ribarik Józsefné földesné, Vágbeszterce (Trencsénm.). Mezőgazdasági munkák elvégzésére két egyént 400—500 korona évi fizetés, lakás, teljes ellátás.

Püspökpusztai bérgazdaság, Magyar Telepítő és Parcellázó Bank. Egy kanász számadó, aki már ilyen állásban volt alkalmazva, irni, olvasni tudás szükséges. Rendes fizetés, természetbeni járandóság, lakás stb.

Berky György, földbirtokos, Gyöngyös. 1 méhészt, aki a kertészethez is ért. 100 korona fizetés, 250 hl buza, 14 hl rozs, 2 hl árpa, 12 kg. só, szabad tüzelő, 1200 öl kukorica föld, 1 darab tehén, nyári legelő, 2 darab sertéstartás, 2% az eladott mézből.

Irodai alkalmazások.

Löbl József és Fiai r. t., Budapest, bőripar. 1 vagy 2 hivatalnokot, lehetőleg érettségizett, kezdőfizetés havi 200 korona.

Schäffer Antal, Virovitica (Szlavónia) 1 házitartó 12 éves fiú mellé, 1200 korona fizetés, külön szoba, fűtés, világítás és teljes ellátás.

Szentirmay Gyula hadnagy, Nagymaros (Hontm.). Községi adóügyi jegyző mellé irnokot jó német írással, ezredzenekarban volt katonára, aki önállóan falusi fuvózenekart képes tanítani és vezetni, 2000—2400 kor. jövedelmet biztosít.

Zita-kórház igazgatósága, Budapest. Irodai teendőre, betegfelvétel, másolás, legalább 4 középiskola szükséges, 140 korona havifizetés, betegszállításoknál külön 6 korona munkadíj, minden harmadik nap, amikor ügyeletes szolgálatot teljesít, teljes élelmezés.

Mandel Zsigmond, Makó. 2-3 hivatalnok, magyar ortográfia, lehetőleg német gyors- és gépirő előnyben, fizetés megegyezés szerint.

Mandl Zsigmond, Makó (Csanádm.). 1 levéltáros, volt számvivő vagy pénzügyőri altiszt, fizetés megegyezés szerint.

Pétervári takarékpénztár r. t., Pétervárs, 1 segédkönyvelő 4 középiskolával, havi 150—200 kor.

Kertészek.

Gróf Zichy Rafael földbirtokos, Sárszentmihály (Fehérm.). Bolgár kertészethez értő munkást, fizetése készpénz és természetbeni járandóság, lakás és ellátás.

Visely Akos földbirtokos, Udvarny (Tolnam.), Alsó-Fél pa. 1 kertész hosszabb gyakorlattal, lakás, tüzelő, gabonában való javadalmasítás, tengeri- és burgonyaföld, tehén- és sertésélelmezés.

Az Országos Hadigondozó Hivatal ikervári intézete, Vasm. 1 műkerteszt, később megállapítandó fizetés, lakás, teljes ellátás.

Feledy Dezső részv. társ. igazgató, Kispeszt. 1 kertész, nem szükséges, hogy tanult kertész legyen, havi 80 korona, lakás, szoba, konyha.

Rasner Rudolf, föld- és szőlőbirtokos, Domszóló (Hevesm.). 1 konyha- és diszkerteszt, szőlőhöz is kell értenie. Fizetés megegyezés szerint.

Vincellérek.

Skublies Mihály százados, Badaacsony. Vincellér, ki vincellériskolát végzett, évi 1400 korona fizetés, 1 öl fa és félakó bor.

Vezáry Pál, ny. magy. kir. kat. felügyelő, Budapest. 1 szőlőfelügyelő, vincelléri dologhoz értsen, havi 100—120 korona és lakás.

Bortermelők első pinceszövetkezete, Ozepléd. 1 pincemester, aki bortermeléshez ért. Próbaidőre 160 korona és 2 szobás lakás, véglegesítés esetén fizetésemelés.

Kocsisok.

Reiner Mátyás földbirtokos, Visa (Pestm.). 2 kocsis, fizetés szokásos konvenció szerint.

Gróf Csáky Géza, földbirtokos, Budatin. 1 urasági kocsis, fizetése megegyezés szerint.

Krassószerényi gazdasági egyesület, Lugos. 2 béres, illetve igáskocsis. Fizetés megegyezés szerint.

Asztalosok.

Mezőkovácsházai bútór- és faárúgyár r. t., Mezőkovácsháza. Asztalossegéd. Lakás, ellátás, fizetés egyezség szerint.

Id. Schvarc Vilmos, Debrecen. Munkás bútorkjavitására. Napi 4 korona kezdő fizetés.

Gépész.

Pétervári gőzmalom r. t., Pétervárs (Hevesm.). Főgépész állás, 2 szobás lakás, fűtés, havi 200 korona fizetés és 65 kg. buza.

Gróf Cziráky György földbirtokos, Kenyér (Vasm.). 1 motorkezelő gépkezelő, fizetés megegyezés szerint.

Özv. Klein Hermanné, gőzmalomtulajdonos, Ónod. 1 fűtő, havi 100 korona fizetés, tisztjárndóság, lakás, fűtés.

Műszerészek.

Magyar nitrogén műtrágyagyár, Dicsőszentmárton. Szerelők: géplakatos, villamos-szerelő, kovács, lakatos, munkákra, irás tudás, magyar, lehetőleg német nyelvismeret. 5 egyént. Napi 6—20 korona, esetleg lakásról és ellátásról gondoskodás történik, a költség azonban az alkalmazottat terheli.

Soproni Sörgyár, Sopron. 2 lakatos, napi 8 korona fizetés és lakás.

Erdő-, mező-, határ- és éjjeli őr.

Klár Béla nagybérlő, Vállaj (Szatmarm.). 2 kerületi állás, lakás és a szokásos fizetés, jószágtartás és konvenció.

Veeseházi Leitner Elek földbirtokos, Selymesilovsa (Szilágymegye) szőlőpásztor, fizetés megegyezés szerint.

Lonkai Armin és fiai nagybérlők, Feketepusztá (Veszprém). 8—10 őr, lakás, fűtés, élelmezés és havi 30 korona.

Magyar nitrogén műtrágyagyár r. t., Dicsőszentmárton. 6 nappali és 4 éjjeli őr, magyar-német vagy román nyelvtudás szükséges, irástudás megkívánatik. Napi 5 koronától feljebb. Esetleg lakásról és ellátásról gondoskodás történik, amelynek költségei azonban a fizetésből levonatnak.

Erdélyi Egyesült Kereskedelmi r. t., Déva (Hunyadm.). 2 éjjeli őr, fizetés megegyezés szerint, ellátásról gondoskodva lesz.

Házi, bolti, irodaszolgálat helyek.

Nopcsa Boza földbirtokos, Ujarad. 1 urasági inas, 50 kor. havifizetés és teljes ellátás.

Hungaria Bank r. t., Budapest. Szolgái teendőkre 3—4 egyént 4 elemi iskolai képzettséggel. Fizetés megegyezés szerint.

M. kir. Ferenc József nevelőintézet, Budapest. 3 szolgái állás. Teendők a nevelőintézet helyiségeinek takarítása és tisztántartása, a tanárok és növendékek kiszolgálása. Fizetés az állami szolgálat megillető fizetés, lakás, ellátás.

Vörösváry Mihály, áll. leányiskolaigazgató, Kispeszt. 1 iskolaszolga, becsületes, józan. Havi 100 kor. fizetés, lakás, világítás, kisebb mellékjövedelem.

Portás és házmester.

Hosvay Lajos Károly székesfővárosi tanító, Budafoki házban egy házmesteri állás, kerti munkához is értsen, 800 ölnyi kert van, amit bizonyos részesedésért munkálna, két szobából és konyhából álló lakás a ház körüli teendők elvégzéséért és megállapodás szerinti fizetést.

Bilek Ferencné, Pozsony. 1 házmester, napi 3—4 kor, fizetés s lakás.

Cipészek.

Goldstein József cipőgyáros, Nagyenyed, 4 cipőfelsőreszkészítő, heti bér 20—25 korona. — 1 szabász, havi 150—200 korona fizetés. — 15 20 cipész, fizetés a mai munkabér szerint.

Özv. Schlesinger Mihályné cipész, Szarvas (Békésm.). 3—5 cipészsegéd, fizetés darabszám szerint.

Kovács Mihály cipésmester, Budapest. Férfi és női új cipők elkészítésére 2 cipészt. Fizetés darabszám szerint.

Robur cipőgyár r. t., Budapest, 20 cipész, darabszám szerint heti 40—50 koronáig.

Különfélék.

Hammer Andrási férfi és női szabó, Baja (Bácsmegye). 1 szabó, teljes ellátás, lakás, mosás stb.

Milkó Károly szücsmester, Szilágycseh (Szilágym.). Segéd, aki ért a szücsmunkához. Fizetés megegyezés szerint.

Singer Armin tükörgyáros, Szeged. Tükörcsiszoló, heti fizetés 100 kor.

Özv. Klein Hermanné gőzmalomtulajdonos, havi 180 korona fizetés, lakás és fűtés.

Gregus György pékmester, Rózsahegy (Liptómege). Pékség, lakás, élelmezés.

Bán Imre bognár, Medgyes (Nagyküküllő). Bognársegéd, fizetés megegyezés szerint.

A fent hirdetett munkaközvetítésekre vonatkozó ügyekben felvilágosításra szolgál Nagy Jenő Károly hadnagy, a pozsonyi intézet nyilvántartó irodájában naponta 10—6 óg.